

תולדות השראת שכינה (יג) / חנוכת המשכן (חלק ה)

וּשְׁעִירֵי עִזִּים שְׁנַיִם עֶשֶׂר לְחֹטְאָתָא. וְכֹל בְּקָר זָבַח הַשְּׁלָמִים
עֲשֶׂרִים וְאַרְבָּעָה פָּרִים אֵילִם שְׁשִׁים עֶתְדִים שְׁשִׁים כְּבָשִׂים
בְּנֵי שָׁנָה שְׁשִׁים” (במדבר ז', 19-29) – סך הכול 252 קרבנות (לבד
מן המנחות שהובאו בקערות ומזרקי הכסף).

ב. חנוכת הבית הראשון

לחנוכת הבית הראשון מוקדשים 66 פסוקים (הן במל"א ח' הן
בדה"ב ה', ב - ז, יא). אף כאן מופיעים שני המוקדים של השראת
השכינה המוכרים לנו מן המשכן:

וַיְהִי בְצֵאת הַפְּהִינִים מִן הַקֹּדֶשׁ וְהֶעֱנַן מָלֵא אֶת בַּיִת
ה'. וְלֹא יָכְלוּ הַפְּהִינִים לַעֲמֹד לְשֵׁרֵת מִפְּנֵי הָעֶנָן כִּי
מָלֵא כְבוֹד ה' אֶת בַּיִת ה' (מל"א ח', יא).

וּכְכֹלֹת שְׁלֹמֹה לְהִתְפַּלֵּל וְהָאֵשׁ יָרְדָה מִהַשָּׁמַיִם וַתֹּאכַל
הָעֵלֶה וְהַזְּבָחִים וַיְכַבֹּד ה' מְלֵא אֶת הַבַּיִת. וְלֹא יָכְלוּ
הַפְּהִינִים לָבוֹא אֶל בַּיִת ה' כִּי מָלֵא כְבוֹד ה' אֶת בַּיִת
ה'. וְכָל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל רָאִים בְּרִדַת הָאֵשׁ וַיְכַבֹּד ה' עַל
הַבַּיִת וַיִּכְרְעוּ אַפְּסֵים אַרְצָה עַל הָרֶצֶף וַיִּשְׁתַּחֲוּוּ
וְהוֹדוּת לֵה' כִּי טוֹב כִּי לְעוֹלָם חֲסָדוֹ (דה"ב ז', א-ג).

הכתוב מדגיש מאוד את ריבוי הקרבנות העצום בחנוכה זו:

וְהַמֶּלֶךְ שְׁלֹמֹה וְכָל עַדְת יִשְׂרָאֵל הַנוֹעֲדִים עֲלָיו אֶתוֹ
לִפְנֵי הָאָרוֹן מִזְבָּחִים צֹאן וּבָקָר אֲשֶׁר לֹא יִסְפְּרוּ וְלֹא
מִנּוּ מֵרֶב...

וַיִּזְבַּח שְׁלֹמֹה אֶת זָבַח הַשְּׁלָמִים אֲשֶׁר זָבַח לֵה' בְּקָר
עֲשָׂרִים וּשְׁנַיִם אֲלֶף וְצֹאן מֵאָה וְעֲשָׂרִים אֲלֶף וַיִּחַנְכוּ
אֶת בַּיִת ה' הַמֶּלֶךְ וְכָל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל. בַּיּוֹם הַהוּא קָדַשׁ
הַמֶּלֶךְ אֶת תוֹךְ הַחִצְרֹן אֲשֶׁר לִפְנֵי בַיִת ה' כִּי עָשָׂה שָׁם
אֶת הָעֵלֶה וְאֶת הַמִּנְחָה וְאֶת חֲלָבֵי הַשְּׁלָמִים כִּי מִזְבַּח
הַנְּחֻשֶׁת אֲשֶׁר לִפְנֵי ה' קָטַן מֵהַכִּיל אֶת הָעֵלֶה וְאֶת
הַמִּנְחָה וְאֶת חֲלָבֵי הַשְּׁלָמִים (מל"א ח', ה, סג-סד).

שתי נקודות בולטות כאן. הראשונה היא, כפי שכבר צוין,
הריבוי העצום של הקרבנות: מספר זבחי השלמים לבדם
עמד על 142,000, ושלמה נאלץ לקדש גם את רצפת העזרה,
שכן המזבח לא יכול להכיל את כל הקרבנות! המדרש פירש
זאת כביטוי לשינוי במצבו של עם ישראל:¹

למה הדבר דומה? למלך שיצא לדרך והיו מביאים
לפניו סעודה לפי הדרך ולפי הפונדק. אמר להם
המלך: כך אתם מכבדים לי וכך אתם נותנים לי?
איני מלך ואיני שולט במלכות?! אמרו לו: אדונינו,
בדרך אנחנו, ולפי הדרך ולפי הפונדק הכנסנו לך,

בפירושו לקרבנות הנשיאים (במדבר ז', יג) מציע הרמב"ן כי
ייתכן שיזמתם של הנשיאים קבעה מצוות חנוכה לדורות:

והנה השם הנכבד הסכים על דעת הנשיאים וצוה
'נשיא אחד ליום יקריבו' (במדבר ז', יא), ולפיכך יתכן
שהיא מצוה לדורות שיחנכו לעולם בית המקדש
והמזבח. ולכך עשה שלמה חנוכת הבית, דכתיב
'ויחנכו את בית הא-להים המלך וכל העם' (דה"ב ז', ה).
וכן אנשי כנסת הגדולה עשו חנוכה, דכתיב 'ועבדו
בני ישראל כהניא וליואי ושאר בני גלותא חנוכת בית
א-להא' וגו' (עזרא ו', טז). וכן לימות המשיח, שנאמר
ביחזקאל (מ"ג כו-ז) 'שבעת ימים יכפרו את המזבח
וטהרו אותו ומלאו ידיו ויכלו את הימים והיה ביום
השמיני והלאה יעשו הכהנים על המזבח את
עולותיכם ואת שלמיכם', והיא חנוכה למזבח
במלואים. והנה תהיה ענין זו המצוה כענין פרשת
טמאים בפסח (במדבר ט') ופרשת בני יוסף (שם ל'),
שהסכימה דעתם לדעת העליונה ונצטוו בהם
לדורות.

אמנם פרטי הקרבנות השתנו מחנוכה וחנוכה, בהתאם
לתקופה ולהקשר. לאחר שהשווינו בשיעור הקודם בארוכה
בין תאריכי החנוכות השונות, נשווה אפוא בשיעור זה
בקצרה בין קרבנותיהן.

א. חנוכת המשכן

מבין כל החנוכות, מסופרת חנוכת המשכן – על שלושת
תיאוריה – באופן הנרחב ביותר: 38 פסוקים בשמות מ', 24
פסוקים בויקרא ט', ובמדבר ז' – 89 פסוקים.

כפי שכבר ראינו בהרחבה, להשראת השכינה במשכן שני
מוקדים. בסוף ספר שמות מסופר על מילוי כבוד ה' את
המשכן – כמלך הבא להתגורר בארמונו:

וַיִּכַּס הָעֶנָן אֶת אֹהֶל מוֹעֵד וַיְכַבֹּד ה' מְלֵא אֶת הַמִּשְׁכָּן.
וְלֹא יָכֹל מֹשֶׁה לָבוֹא אֶל אֹהֶל מוֹעֵד כִּי שָׁכַן עֲלָיו הָעֶנָן
וַיְכַבֹּד ה' מְלֵא אֶת הַמִּשְׁכָּן (שמות מ', לד-לה).

בספר ויקרא מוקד השראת שכינה הוא המזבח והקרבנות:

...וַיִּרְא כְבוֹד ה' אֵל כָּל הָעָם. וַתֵּצֵא אֵשׁ מִלִּפְנֵי ה'
וַתֹּאכַל עַל הַמִּזְבֵּחַ אֶת הָעֵלֶה וְאֶת הַחֲלָבִים וַיִּרְא כָּל
הָעָם וַיִּזְנוּ וַיִּפְּלוּ עַל פְּנֵיהֶם (ויקרא ט', כג-כד).

סך הקרבנות שהוקרבו בצו ה' – 27: פר אחד ושני אילים
בכל אחד משבעת ימי המילואים; וביום השמיני עגל ואיל
לאהרן ושעיר עזים, עגל וכבש ושור ואיל מאת העם. מלבד
זאת הקריבו הנשיאים לחנוכת המזבח "שְׁנַיִם עֶשֶׂר פָּרִים
אֵילִם שְׁנַיִם עֶשֶׂר כְּבָשִׂים בְּנֵי שָׁנָה שְׁנַיִם עֶשֶׂר וּמִנְחָתָם

1 את המדרש הביא ופירש הרב שמואל הכהן במאמרו "חנוכת הבית השני",
שמעתין 56-57, אדר תשל"ט, עמ' 22-27.

שרתה שכינה (כפי שראינו בהרחבה רבה בשיעורינו על ירושלים המקראית לשנת ה'תשס"ו, שיעורים 25-28). בסך הכול הוקרבו 712 קרבנות:

וְהִקְרְבוּ לְחִנּוּכַת בֵּית אֱלֹהִים דָּנָה תּוֹרִין מֵאָה דְכָרִין
מֵאֲתִין אֲמִרִין אַרְבַּע מֵאָה וְצִפְרִי עֲזִין לְחִטָּאָה עַל כָּל
יִשְׂרָאֵל תְּרִי עֶשֶׂר לְמִנְיָן שְׁבַטֵי יִשְׂרָאֵל (עזרא ו', יז).³

שבי ציון – עולים מועטים (יחסית לרוב עם ישראל, שנותר בגלות) וחסרי עצמאות מדינית – חנכו את הבית השני כפי כוחם, בכמה מאות קרבנות: כמות צנועה הרבה יותר מזו שהוקרבה בחנוכת הבית הראשון, אף שגם היא משקפת ממד של קביעות (כדברי המדרש שהובא לעיל). ואפשר שהסתפקו בכמות זו גם מפני שראו עצמם כהתחלה בלבד של האחיזה מחדש בארץ.

הכתוב אינו מפרש לאילו קרבנות באו הפרים, האילים והכבשים. בחנוכת המשכן באו שלושת סוגי הבהמות הן לעולה הן לשלמים, ואפשר שכן הדבר אף כאן.

מלבד זאת, שב בחנוכה זו קרבן החטאת – שנים עשר שעירים לכפר על שנים עשר שבטי ישראל. נראה ברור ששנים עשר שעירים אלו עומדים כנגד שנים עשר שעירי החטאת שהקריבו הנשיאים בחנוכת המשכן. ובכל זאת, המפרשים ניסו לבאר מהו החטא שעליו באו לכפר. מצודת דוד על אתר כותב כי החטאות היו "בעבור כל ישראל עם שלא חזרו בבית שני כי אם יהודה ובנימין". ואילו הרב שמואל הכהן⁴ הציע – על דרך דברי הגמרא (הוריות ו' ע"א, תמורה טו ע"ב) כי שעירי החטאת שהקריבו העולים בעליית עזרא היו "על עבודה זרה שעשו בימי צדקיהו" – כי גם במעמד חנוכת הבית ביקשו שבי ציון להיטהר מעבודה זרה, שהייתה אחד הגורמים לחורבן הבית הראשון. חטאות אלו מבטאות, אם כן, ניסיון של העם ככלל (תוך ייצוג השבטים כולם) לתקן את פשעי העבר ולפתוח 'דף חדש'.⁵

ד. חנוכת מקדש יחזקאל

כפי שראינו בשיעור הקודם, הדיון בחנוכה זו נחלק לשניים.

1. הקרבנות שביחזקאל מ"ג

קרבנות אלו מוגדרים בפירוש כקרבנות לחנוכת המזבח:

אֵלֶּה חֻקֹּת הַמִּזְבֵּחַ בַּיּוֹם הָעֲשׂוֹתוֹ לְהַעֲלוֹת עָלָיו עוֹלָה
וְלִזְרֹק עָלָיו דָּם. וְנִתְּתָה אֵל הַפְּהִינִים הַלְוִיִּם... פֶּר בֶּן
בֶּקֶר לְחִטָּאת. וְלִקְחָתָּ מִדְּמֹו וְנִתְּתָה עַל אַרְבַּע קַרְנֹתָיו
וְאֵל אַרְבַּע פְּנוֹת הָעֶזְרָה וְאֵל הַגְּבוּל סָבִיב וְחִטָּאת
אוֹתוֹ וְכִפְרָתָהּ. וְלִקְחָתָּ אֶת הַפֶּר הַחִטָּאת וְשָׂרְפוּ
בְּמִקְדָּה הַבַּיִת מִחוּץ לַמִּקְדָּשׁ. וּבַיּוֹם הַשְּׁנִי תִקְרֶיב

כשתכנס למדינה ותכנס לפלטרין שלך תראה כמה אנו מכבדין אותך. כך כשהוקם המשכן הקריבו לו הנשיאים דורון וקרבן קערה ומזרק וכף פר אחד וגו' ושעיר עזים וגו' ולזבח וגו'. אמר להם הקב"ה: כך הוא כבודי?! אמרו לו: רבון העולמים במדבר אנו נתונים ולפי המדבר הקרבנו לפניך, כשתכנס לפלטרין שלך אתה רואה כמה קרבנות וכמה פרים נקריב לפניך, הדא הוא דכתיב 'הטיבה ברצונך את ציון תבנה חומות ירושלים אז תחפוץ זבחי צדק אז יעלו על מזבחך פרים' (תהילים נ"א, כ-כא) – ולא פר אחד. וכן את מוצא בשלמה שבנה בית המקדש ובקש להקריב לחנוכת בית המקדש ראה מה כתיב שם 'ויזבח שלמה את זבח השלמים' וגו' וכן בימי עזרא 'הקריבו לחנוכת בית א-להא דנה תורין מאה דיכרין' וגו' הוי 'הטיבה ברצונך את ציון וגו' אז תחפוץ' וגו' (במדבר רבה יג א; מקבילה בתנחומא נשא טו).

חנוכת המשכן התקיימה במציאות הארעית של המסע במדבר, בעת שהעם שרוי בהנהגה א-לוהית נסית, וטרם התיישב בארצו במסגרת שלטון ממלכתי ומדיני קבוע; לפיכך היה גם הקרבן מועט וצנוע, כיאה לעם הנמצא בדרך. הכמות העצומה של קרבנות חנוכת הבית הראשון מבטאת את ממד הקביעות שנתחדש באותה עת: קביעות מלכות בית דוד בירושלים הבנויה על כל ישראל היושבים בארצם, ומעבר ממשכן ארעי ומיטלטל לבית של קבע בהר המוריה. במצב זה, ובאין כל מחסור באמצעים ובכסף, נאה למלך להביע הכרת הטוב לבוראו בקרבן מלכותי הרב גם בכמותו.

הקרבנות כוללים שלושה סוגים: עולה, מנחה וזבחי שלמים – המודגשים באופן מיוחד על ידי ציון מנינם. מערך זה מוכר לנו מקרבן הנשיאים, שכלל אף הוא שלושה סוגי קרבנות אלו – שהמרובה שבהם הוא קרבן השלמים: "סֶלֶת בְּלוּלָה בְּשֶׁמֶן לְמִנְחָה... פֶּר אֶחָד בֶּן בֶּקֶר אֵיל אֶחָד כֶּבֶשׂ אֶחָד בֶּן שְׁנָתוֹ לְעֹלָה. וְלִזְבַּח הַשְּׁלָמִים בֶּקֶר שְׁנַיִם אֵילִם חֲמִשָּׁה עֲתוּדִים חֲמִשָּׁה כֶּבֶשִׁים בְּנֵי שָׁנָה חֲמִשָּׁה" (במדבר ז', יג, טו, יז). דווקא על רקע הקבלה זו, בולט מאוד בחסרונו "שְׁעִיר עֲזִים אֶחָד לְחִטָּאת" (שם, טז) (שאכן מופיע בחנוכות הבאות, כפי שנראה להלן). שיקוף זה של "דיבורא דנדבה" בלבד (פרקים א'-ג' בספר ויקרא, הכוללים בדיוק את שלושת הקרבנות הללו) בחנוכת שלמה, עולה אולי בקנה אחד עם תפיסתו כי בית ה' מבטא כבר מצב של 'שלום בעולם': הגעת היחס בין הבריאה ובוראה לידי שלמות, באופן ששכינה שורה בעולם כולו, ועבודת ה' מושתתת בראש ובראשונה על יסוד אהבת ה' והחיבור עמו.²

ג. חנוכת הבית השני

חנוכת הבית השני הייתה צנועה הרבה יותר בכל המובנים: המקרא מקדיש לה שלושה פסוקים בלבד (עזרא ו', טו-יז), ואין כל תיאור של השראת שכינה – כיוון שבבית זה באמת לא

2 אין באפשרותנו להרחיב על כך במסגרת זו. לעניינם המיוחד של השלמים רמזנו מעט בשיעור 26 סעיף 41 ובהערה 15 שם.

3 תרגום: ויקריבו לחנוכת בית הא-לוהים הזה פרים מאה אילים מאתיים כבשים ארבע מאות ושעירי עזים לכפר על כל ישראל שנים עשר למניין שבטי ישראל.

4 ממשנה עד עזרא כרך א, ירושלים תשס"ג, עמ' 220.

5 במאמרו "טיבם של קרבנות החטאת בחנוכת בית שני", מגל יד, עמ' 131-137, מצייע הרב צבי א' סלושץ כי שעירי החטאת באו לכפר על ספק קבר התהום, בדומה לשעירי החטאת בקרבנות הנשיאים, שנועדו "לכפר על קבר התהום וטומאת ספק" (רש"י במדבר ז', טז, על פי ספרי במדבר נא).

בְּשִׁבְעֵי בַחֲמֶשֶׁה עֶשֶׂר יוֹם לַחֲדָשׁ בְּחַג יַעֲשֶׂה כְּאֵלֶּה
שִׁבְעַת הַיָּמִים כַּחֲטָאת כְּעֹלָה וְכַמִּנְחָה וְכַשֶּׁמֶן
(שם מ"ה, יח-כה).

כפי שראינו בשיעור הקודם, המפרשים נחלקו (בעקבות הגמרא במנחות מה ע"א) אם קרבנות אלו בכלל קרבנות החנוכה, ואם כן – מה יחסם לקרבנות שבפרק מ"ג. לדעת רבי יוחנן (שם), "פרשה זו – אליהו עתיד לדרשה", בעוד שרש"י פירש כי "מילואים הקריבו בימי עזרא כדרך שהקריבו בימי משה"; ונחלקו המפרשים אם כוונת רב אשי לימי עזרא (כך פירש רש"י שם), או שמא נאמרה נבואה זו לעתיד לבוא, כפי שפסק הרמב"ם (הלכות מעשה הקרבנות פ"ב הלכות יד-טו) וכפי שפירשו ר"י אברבנאל והמלב"ם.

המפרשים נחלקו גם בדבר היחס בין פסוקים אלו לבין קרבנות פרק מ"ג. רש"י ורד"ק זיהו את פר החטאת הנזכר בראש העניין עם פר החטאת של חנוכת המזבח המצוין בפרק מ"ג, ואת שבעת הימים הראשונים של חודש ניסן – עם שבעת ימי המילואים המתוארים שם:

כה אמר ה' א-להים בראשון באחד לחדש תקח פר
בן בקר תמים' – הוא פר המלואים האמור בראש
הענין ולימד כאן שיהיו המלואים בא' בניסן...
'וכן תעשה בשבעה בחודש' – יש לומר: 'וכן תעשה
כל שבעה';⁶ וכן הוא אומר למעלה: 'שבעת ימים
יכפרו על המזבח' (רש"י על מ"ה, יח, כ).

לפירושים, הכתובים משלימים זה את זה, ומה שסתם הכתוב בפרק מ"ג (מועד חנוכת המזבח וחלק ממתנות הדם) – פירש בפרק מ"ה. המלב"ם (וכן הביא רד"ק כדעה שנייה, וכן פירש אברבנאל), לעומתם, פירש כי הפרקים עוקבים, ויש כאן רצף:

הודיע לו ענין חנוכת הבית לעתיד, וכבר אמר לו (מ"ג,
יח) איך יכפר על המזבח, וזה יתחיל בכ"ג באדר
וימשך שמונה ימים עד ר"ח ניסן כמו שהיו במלואים
של משה, ועתה יודיע לו מה שיעשה מן ר"ח שכבר
נרצה המזבח, ויתחיל לכפר על הבית וזה ימשך עד
י"ד ניסן, ואז יתחילו ימי החנוכה שימשכו עד שמיני
עצרת (מלב"ם על מ"ה, יח).

אשר לקרבנות המיוחדים המצווים בחג המצות ובחג הסוכות – דומה כי שייכותם לחנוכת הבית נתונה אף היא במחלוקת. קרבנות אלו מחודשים לחלוטין – אין להם זכר בתורה (הם אינם תואמים כלל את מוספי חגים אלו) – והם גם שונים מקודמיהם בכך שמי שמצווה בהם הוא הנשיא, ולא הכוהנים. ואכן, בניגוד למלב"ם (כמו גם בעל מצודת דוד), הוואה בקרבנות אלו חלק מחנוכה ארוכה של הבית (ונפנה כאן שוב לפירושו המקורי כל כך שציטטנו בהערה 22 של השיעור הקודם), מדברי רש"י ורד"ק עולה כי לא ראו בהם חלק מן החנוכה.

* * *

שְׁעִיר עִזִּים תָּמִים לַחֲטָאת וְחִטָּאוּ אֶת הַמִּזְבֵּחַ פֶּאֶשֶׁר
חִטָּאוּ בָּפֶר. בְּכֹלֹתֶךָ מַחֲטָא תִּקְרִיב פֶּר בֶּן בְּקָר תָּמִים
וְאֵיל מִן הַצֹּאן תָּמִים. וְהִקְרַבְתֶּם לִפְנֵי ה' וְהִשְׁלִיכוּ
הַכֹּהֲנִים עֲלֵיהֶם מֶלַח וְהֶעֱלוּ אוֹתָם עֲלֵה לֵה'. שִׁבְעַת
יָמִים תַּעֲשֶׂה שְׁעִיר חֲטָאת לַיּוֹם וּפֶר בֶּן בְּקָר וְאֵיל מִן
הַצֹּאן תָּמִים יַעֲשׂוּ. שִׁבְעַת יָמִים יִכְפְּרוּ אֶת הַמִּזְבֵּחַ
וְטִהְרוּ אוֹתוֹ וּמִלְאוּ יָדוֹ. וַיִּכְלוּ אֶת הַיָּמִים וְהָיָה בַיּוֹם
הַשְּׁמִינִי וְהִלָּאָה יַעֲשׂוּ הַכֹּהֲנִים עַל הַמִּזְבֵּחַ אֶת
עוֹלוֹתֵיכֶם וְאֶת שְׁלֹמֵיכֶם
(יחזקאל מ"ג, יח-כז).

כמה הקבלות יש כאן לימי המילואים – ימי חנוכת המזבח במשכן (להשוואה עיין שיעור 26): פר חטאת הנשרף למרות היותו חטאת חיצונית; הקרבת איל לעולה במשך שבעה ימים; הציווי "שִׁבְעַת יָמִים יִכְפְּרוּ אֶת הַמִּזְבֵּחַ", המקביל לציווי במילואים "שִׁבְעַת יָמִים תִּכְפְּרֶה עַל הַמִּזְבֵּחַ" (שמות כ"ט, לז).

עם זאת, יש גם הבדלים לא-מעטים בין הפרשות. ביחזקאל אין איל מילואים (אולי מפני שתפקידו בחנוכת המשכן קשור למילוי ידי הכוהנים, ולא לחנוכת המזבח), ומאידך גיסא, נוסף פר לעולה שלא היה במשכן. יתר על כן, בעוד שבימי המילואים הוקרב פר חטאת מדי יום (שם, לו), מוקרב במקדש יחזקאל פר לחטאת רק ביום הראשון, ובשבעת הימים הבאים הוא מוחלף בשעיר לחטאת (כך הבין זאת ר"צ מושקוביץ בפירוש דעת מקרא ליחזקאל מ"ג, כב). שעיר החטאת הזה משך במיוחד את תשומת לבם של הפרשנים, כפי שהעיר למשל רש"י (פס' כב): "תקריב שעיר עזים – זה לא היה במשכן, ובמלואים של לעתיד לבא כך הם על פי הדבור". ובדומה לכך כתב רד"ק (לפס' כה): "שבעת ימים תעשה שעיר חטאת ליום – לא היו כזה ימי המלואים של משה וגם עולי הגולה לא ראינו שעשו קרבן כזה... ועל כרחינו חדוש יהיה בסדר הקרבנות לעתיד". ובניסוחו הכללי של ר"צ מושקוביץ (בפתיחתו לפרשה, דעת מקרא על יחזקאל עמ' שנו): "אם כן, המסקנה היא, שאין דין אחד לחנוכות המזבח, אלא הוראת שעה בכל חנוכה וחנוכה, על פי הנביאים שבאותם הימים".

2. הקרבנות שביחזקאל מ"ה

בהמשך, בפרק מ"ה, מתוארים קרבנות נוספים שיש להקריב בכמה תאריכים – א' בניסן, ז' בו, י"ד בו, ימי חג הפסח וימי חג הסוכות:

בְּרִאשׁוֹן בְּאֶחָד לַחֲדָשׁ תִּקַּח פֶּר בֶּן בְּקָר תָּמִים וְחִטָּאת
אֶת הַמִּקְדָּשׁ. וְלִקַּח הַכֹּהֵן מִדָּם הַחֲטָאת וְנָתַן אֶל
מְזוֹזֹת הַבַּיִת וְאֶל אַרְבַּע פְּנוֹת הָעֶזְרָה לַמִּזְבֵּחַ וְעַל
מְזוֹזֹת שַׁעַר הַחֲצָר הַפְּנִימִית. וְכֵן תַּעֲשֶׂה בְּשִׁבְעָה
בַּחֲדָשׁ מֵאִישׁ שִׁגְהָ וּמִפְתֵּי וּכְפָרְתֶם אֶת הַבַּיִת.

בְּרִאשׁוֹן בְּאַרְבַּעַה עֶשֶׂר יוֹם לַחֲדָשׁ יְהִיֶּה לָכֶם הַפֶּסַח
חַג שִׁבְעוֹת יָמִים מִצּוֹת יֶאֱכַל. וְעֵשֶׂה הַנְּשִׂיא בַיּוֹם
הַהוּא בַעֲדוֹ וּבַעֲדוֹ כָּל עַם הָאָרֶץ פֶּר חֲטָאת. וְשִׁבְעַת
יָמִי חַג יַעֲשֶׂה עוֹלָה לֵה' שִׁבְעַת פָּרִים וְשִׁבְעַת אֵילִים
תָּמִים לַיּוֹם שִׁבְעַת הַיָּמִים וְחִטָּאת שְׁעִיר עִזִּים לַיּוֹם.
וּמִנְחָה אֵיפָה לֶפֶר וְאֵיפָה לְאֵיל יַעֲשֶׂה וְשֶׁמֶן הֵן
לְאֵיפָה.

6 לרד"ק פירוש שונה בזה: "וכן תעשה בשבעה בחדש מאיש שוגה ומפתי וכפרתם את הבית – זה יהיה חדוש לעתיד לחטא על המזבח ועל הבית גם בשבעה לחדש".

בכך השלמנו את עיוננו בחנוכת המשכן, ובזאת סיימנו גם את שיעורינו לשנה זו. נשמח מאוד לשוב וללמוד עמכם בע"ה גם בשנה הבאה. ובינתיים – היו בטוב, ותהי ברכת ה' עליכם.

* כל הזכויות שמורות לשיבת הר עציון ולרב יצחק לוי, תשס"ז *
* עורך: בעז קלוש *

* בית המדרש הווירטואלי שליך ישיבת הר עציון *
* האתר בעברית: <http://www.etzion.org.il/vbm> *
* האתר באנגלית: <http://www.vbm-torah.org> *
* משרדי בית המדרש הווירטואלי: 02-9937300 שלוחה 5 *
* דוא"ל: office@etzion.org.il *
